

ОРГАНІЗАЦІЯ ОСВІТНЬОГО ПРОЦЕСУ З ВИКОРИСТАННЯМ ТЕХНОЛОГІЙ ДИСТАНЦІЙНОГО НАВЧАННЯ (З ДОСВІДУ РОБОТИ ЧЕРНІВЕЦЬКОЇ ГІМНАЗІЇ № 2)

Кушнір Алла Іванівна

Заслужений вчитель України, учитель біології, заступник директора Чернівецької
гімназії № 2 Чернівецької міської ради

allakushnir2@gmail.com

Язловицька Людмила Степанівна

Кандидат біологічних наук, доцент Інституту біології, хімії та біоресурсів, Чернівецький
національний університет імені Юрія Федьковича

l.yazlovitska@chnu.edu.ua

Складна епідемічна ситуація останніх років у світі, викликана пандемією COVID-19, суттєво змінила вимоги до організації освітнього процесу у закладах вищої та загальної середньої освіти України. В умовах пролонгованого карантину почав діяти новий механізм здобуття повної загальної середньої освіти – організація освітнього процесу із застосуванням технологій дистанційного навчання, що було визначено Положенням про дистанційну форму здобуття повної загальної середньої освіти, затвердженого наказом МОН від 08.09.2020 р. № 1115. Теоретичні та методологічні аспекти дистанційного навчання представлені в науковій літературі [1, 2]. Водночас маловивченим залишається питання щодо системотехнічного, навчально-методичного, дидактичного забезпечення дистанційного навчання.

Метою нашої роботи було визначення рівня ефективності організації освітнього процесу із використанням технологій дистанційного навчання в Чернівецькій гімназії № 2 на прикладі уроків біології.

Перший досвід організації дистанційного навчання у березні – травні 2020 р., коли педагоги Чернівецької гімназії № 2 поєднували різні режими навчання (синхронний та асинхронний), використовували різні електронні ресурси (Zoom, Google Meet, Discord, Viber, Classroom), поставив актуальну проблему, щодо використання єдиної електронної освітньої платформи. З цією метою для організації освітнього процесу в 2020/2021 навчальному році була обрана гімназійна платформа *Google Suite for education* (далі *G Suit*), яка до цього часу використовувалась для зберігання методичних матеріалів, адміністративних наказів та створення спільних звітів (*Google*-таблиці, *Google*-документи). Відповідно до рішення педагогічної ради учителів гімназії, з метою ефективної організації освітнього процесу, обрано сервіси *Google Classroom* та *Google Meet* платформи *G Suit* та електронний журнал платформи *e-schools.info*.

За допомогою *Google Classroom* були створені віртуальні класи Чернівецької гімназії № 2, до яких приєдналися усі педагоги та учні. Віртуальні класи були впорядковані у модифікованому варіанті: для учнів одного класу створена єдина віртуальна кімната для всіх навчальних предметів (в підкастах «теми» були введені назви предметів). Це дозволило учням для

отримання завдань, оцінок, представлення результатів виконаних робіт користуватися одним віртуальним класом *Classroom*, а не декількома, що суттєво спрощує технічне використання цієї програми.

Для організації онлайн-уроків були створені стаціонарні посилання *Google Meet* для уроків-конференцій, які були закріплені на панелі кожного віртуального класу додатку *Google Classroom*. Це полегшило та прискорило організацію початку уроків, оскільки не витрачався час на створення і надсилання запрошень на конференції. Вхід на урок-конференцію здійснюється учнями через індивідуальні акаунти, що не потребує додаткового часу викладача для надання дозволу, а також унеможлиблюється втручання сторонніх осіб під час уроку. Доступ до посилань на уроки-конференції певного класу мають ті вчителі та учні, які задіяні в освітньому процесі певного класу, а також адміністрація закладу. Такий формат організації освітнього середовища у *Google Classroom* надав можливість директору, заступникам директора здійснювати контроль освітнього процесу, надавати допомогу вчителям під час проведення уроків, організувати обмін досвідом, аналізувати виконання освітніх програм педагогами. Окремі віртуальні класи були створені для учнів, що навчаються за індивідуальною формою навчання (педагогічний патронаж, сімейна форма навчання).

З метою дотримання санітарно-гігієнічних норм роботи з комп'ютерною технікою та уникнення перевантаження гімназистів було розроблено та складено розклад дзвінків з тривалістю уроків 30 хвилин та перерв між ними 10 – 15 хвилин. Для оцінювання рівня навчальних досягнень учнів було визначено, що обов'язкові види контролю будуть здійснюватись за допомогою сервісу *Google Classroom*, проміжні види контролю – шляхом використання різних електронних ресурсів: *Google forms*, *Classtime*, *Google Classroom*, *naurok.com.ua/test*, *vseosvita.ua*. Перевірка письмових учнівських робіт через додаток *Google Classroom* дозволяє реалізувати індивідуальний підхід: не тільки оцінити, але й виправити помилки, написати коментар до роботи, надати можливість учневі доопрацювати окремі завдання.

Таким чином, вище зазначений інноваційний підхід використання сучасних електронних ресурсів у Чернівецькій гімназії № 2 дозволив створити технологічну базу для формування ефективного дистанційного навчання для здійснення освітнього процесу в синхронному режимі.

Для визначення рівня адаптації освітнього середовища до формату дистанційного навчання було проведено анкетування у онлайн-режимі учнів Чернівецької гімназії №2. Анкетовано 165 респондентів, серед яких учні 8-9-10-11 класів у кількості 46, 60, 38 та 21 осіб відповідно. Складена нами анкета відповідала методичним підходам та організаційним вимогам щодо процедури проведення анкетування, аналізу отриманих результатів та подальшого оцінювання відповідей [3]. Статистичну обробку даних проводили з використанням критерію Фішера.

Аналіз результатів відповідей на перше питання анкети «рівень ефективності дистанційного навчання» показав, що більшість гімназистів оцінюють його як недостатній, оскільки 55,2 % респондентів вважають його як «не зовсім ефективний» та 18,2% – як «не ефективний». І лише 26,7 % опитаних учнів визначили таку форму навчання як «ефективну». Однією з причин, що пояснюють низький рівень ефективності дистанційного методу навчання, зокрема на уроках біології, може бути зменшенням тривалості уроку (не 45, а 30 хвилин) за час якого вчитель не встигає подати весь матеріал. Таким чином, збільшується інтенсивність самостійної роботи учня з сучасними підручниками, які містять ряд тем, що розраховані на безпосереднє пояснення вчителем на уроці.

Оцінка гімназистами ефективності дистанційного навчання відрізняється за віком опитуваних. Так, найбільшу результативність дистанційного навчання відзначили учні 8-х та 11-х класів (35 та 33 % відповідно). Це можна пояснити їх психолого-фізіологічною готовністю до дистанційного навчання і сформованими навичками самоосвіти. Слід зазначити, що в 11-му класі більшість учнів вже визначились з напрямками подальшої професійної освіти, а отже більше часу приділяють самостійній підготовці до ЗНО. У той же час, оцінювання ефективності дистанційного навчання учнями 9-х та 10-х класів було нижчим (25% та 15,8 % відповідно), ніж учнів 8-х та 11-х класів. У цієї вікової групи учнів, на нашу думку, у більшій мірі виявляється посилення психологічної складової та персоніфіковане зниження зацікавленості не тільки до такої форми освітнього процесу, а навчання в цілому.

Важливим питаннями анкети є оцінка наявності різних видів уроків, які використовуються вчителями біології: уроки-лекції, уроки-бесіди, відео-уроки, комбіновані уроки, віртуальні екскурсії, захист виконаних проєктів. Одержані результати анкетування учнів свідчать про рівень адаптації вчителя до онлайн-режиму, його методичних прийомів та дидактичного оснащення для проведення уроків з біології у форматі дистанційного навчання. Щодо конкретизації оцінювання відповідей респондентів, то переважаючими є уроки-бесіди – 73,9 %. Крім того, на запитання анкети: «Чи маєте ви можливість під час онлайн-уроків з біології ставити запитання учителеві та спілкуватись з ним?», понад 90% гімназистів дали ствердзувальну відповідь. 72,1 % учнів дали позитивну відповідь і на запитання «Чи завжди здійснюється супровід онлайн-уроків з біології відеоматеріалами: презентаціями, фотоматеріалами, схемами, анімаціями, відеороликами?». У анкеті було запропоновано учням сформулювати власну думку щодо покращення онлайн-уроків з біології. Відповіді, які найчастіше зустрічались у анкеті сформували наступний ряд: онлайн-уроки з біології проходять на достатньому рівні; краще повернутись до очного навчання; більше часу під час уроку приділяти поясненню нових тем, давати учням матеріали презентацій до проведення уроків; зменшити кількість та об'єм контрольних завдань, онлайн-тестів, усних опитувань, не

використовувати фронтальне опитування щоденно; збільшити кількість практичних робіт, які можливо виконувати вдома.

Окремо слід наголосити, що на сьогодні відсутні єдині педагогічні фізіологічно обґрунтовані методики проведення онлайн-уроків і кожен вчитель працює за власним розумінням, тоді як проведення уроків в класах базується на столітньому досвіді педагогічної діяльності. Отже, для покращення ефективності навчання у новому форматі, на нашу думку, повинні бути на державному рівні розроблені відповідними інститутами специфічні методичні підходи проведення освітнього процесу в закладах загальної середньої освіти. При цьому слід враховувати набутий індивідуальний досвід вчителів, отриманий під час вимушеного переходу від очного до онлайн-навчання.

Список використаних джерел

1. Теорія та практика змішаного навчання: монографія / В. М. Кухаренко, С. М. Березенська, К. Л. Бугайчук, Н. Ю. Олійник, Т. О. Олійник, О. В. Рибалко, Н. Г. Сиротенко, А. Л. Столяревська; за ред. В. М. Кухаренка. - Харків : ХПІ, 2016. – 284 с.
2. Поплавська Г.В. Аналіз застосування онлайн сервісу Google Classroom для організації дистанційного навчання //Комп'ютерно-інтегровані технології: освіта, наука, виробництво. – 2020. – Вип. № 39. – С.89-93. DOI: <https://doi.org/10.36910/6775-2524-0560-2020-39-15>
3. Головаха Є., Паніна Н. Моніторингові дослідження Інституту соціології НАН України: методологія, методи, організація опитувань//[Українське суспільство: моніторинг соціальних змін](#). – 2014. – Вип. 1(2). – С. 5-12. Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/ukrsoc_2014_1%282%29__3

ФОРМУВАННЯ ПРЕДМЕТНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ ЗДОБУВАЧІВ ВИЩОЇ ОСВІТИ В ПРОЦЕСІ ВИВЧЕННЯ КУРСУ «ПРАКТИКУМ З АСТРОНОМІЇ» В УМОВАХ ЗМІШАНОГО НАВЧАННЯ

Ліннік Ірина Сергіївна

Магістрантка спеціальності 014.08 Середня освіта (Фізика), Тернопільський національний педагогічний університет імені Володимира Гнатюка

Linnikiryna19@gmail.com

Мохун Сергій Володимирович

кандидат технічних наук, доцент, завідувач кафедри фізики та методики її навчання, Тернопільський національний педагогічний університет імені Володимира Гнатюка

mohun_sergey@tnpu.edu.ua

Вступ. У зв'язку з останніми подіями світового масштабу (пандемія COVID-19) жваво оновлюється та вдосконалюється система дистанційного навчання.

Фундаментальна підготовка вчителів астрономії, які б змогли вирішувати основні завдання шкільного курсу астрономії, була завжди актуальною, особливо сьогодні, в умовах бурхливого розвитку космічних технологій.